

NEZÁVISLÝ DVOUMĚSÍČNÍK SPOLKU
K A M E N I C K O

PRO VÁS / S VÁMI / O VÁS

PROSINEC 2021

BETLÉM U SOUSEDŮ

/

KULATÝ STŮL – PŘÍRODA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

/

VZPOMÍNKY NA JIŘÍHO STIBRALA

/

POHLEDY ODJINUD

Úvodník

Vážení čtenáři,

opět se krátí dny a dlouží stíny, nastává čas adventu, předzvěsti Vánoc. Čekají nás nejhezčí dny v roce, kdy se scházíme se svými blízkými, obdarováváme se navzájem, ale také bilancujeme.

Nám ve spolku Kamenicko se v listopadu podařilo ukončit projekt výsadby Aleje Leopoldiny Ringhofferové podél obecní cesty, která vede od Vsedobrovic ke Štířinským studánkám. Ohlédneme-li se za celým rokem, můžeme konstatovat, že navzdory pandemii jsme proměnili všechny plány ve skutečnost. Ještě jednou děkujeme všem, kteří u toho byli s námi!

Přijměte od nás toto číslo spolkového dvouměsíčníku jako malý příspěvek k adventní pohodě. Dozvíte se v něm, odkud se vzal krásný malovaný betlém u kostela Panny Marie Sněžné ve Velkých Popovicích. Jméno Jiřího Stibrala u nás zřejmě všichni znají, přesto snad zaujme malá procházka napříč několika generacemi Stibralů a pohled na slavného architekta a jeho tvorbu očima jeho pravnuka. K hovorům o kráse můžeme přidat i další přírodní artefakt – strom. Naše estetické cítění, ale i vyčerpaná duše se – v této době více než jindy – obrací k přírodě, a proto nabízíme pohled na kamenickou přírodu prostřednictvím diskuse „u kulatého stolu“.

Rok 2021 zestárl a spěje ke konci. Nedá se říci, že by se výrazně lišil od toho loňského, ač jsme si to opravdu přáli. Co naplat, život jde dál a nám nezbývá než s ním držet krok, nebo za ním klopýtat. Děkujeme všem, kteří se dokáží vypořádat s těžkostmi, jež nás už poměrně dlouho provázejí, a ještě jsou schopni rozdávat optimismus a radost.

Všem lidem dobré vůle přejeme pokojné Vánoce a v novém roce pevné zdraví a dost síly a odvahy ke zvládnání všech výzev, jež na nás čekají.

*Za spolek Kamenicko
Michaela Valentová*

SPOLK KAMENICKO

Střípky

Pohledy odjinud Inspirace z Těchobuzi

Těchobuz je nevelká obec na Vysočině nedaleko Pacova. Právě sem jsme se vydali s přáteli ze spolku Klidná Kamenice na průzkumný zájezd. Zaujalo nás, že tato malá obec s pouhými několika desítkami stálých obyvatel se dokázala proslavit vzornou péčí o četné stavební památky a kulturní krajinu. Po předchozím objednání nás po obci provedl pan starosta Hájek. A věřte, že to pro nás všechny byl silný zážitek. Prostě když se chce a obec řídí starosta s vizí, tak to jde.

Na počátku devadesátých let minulého století se Těchobuz příliš nelišila od stovek podobných malých obcí, ze kterých je to všude daleko. Pracovní příležitosti nebyly skoro žádné a mladí odcházeli „do města“. Obec neměla vlastního starostu, byla administrativní součástí devět kilometrů vzdáleného Pacova. Násvi vévodil polorozpadlý statek jako smutná připomínka budování socialistického venkova. Z kostela pomalu opadávaly zbytky omítky a kdysi výstavní zámek, sídlo zdejší vrchnosti, byl zohyzděn nejrůznějšími účelovými a nevkusnými přestavbami a přístavbami a využíván jako sociální ústav. Zámecký park byl zdevastován. Řada památek na území obce byla sice zapsána na seznam nemovitých památek, jejich postupnému chátrání to bohužel nezabránilo. Těchobuz však měla štěstí, místní se se smutnou realitou nespokojili a rozhodli se obec změnit k obrazu svému. Osamostatnili se a pomalu začali o svou obec pečovat.

V posledních dvou desetiletích se místním podařilo postupně zachránit a zrekonstruovat řadu staveb. Přes 800.000 Kč stála oprava památkově chráněného barokního špýcharu, který bylo nutno opatřit novým krovem. Rozsáhlou akcí se stal projekt Probouzení Těchobuze s celkovým rozpočtem

přes 12 milionů Kč. Byla rekonstruována část rozpadlého hospodářského dvora a upravena na galerii, pojmenovanou po významném pedagogovi Bernardu Bolzanovi, který v obci na počátku 19. století přebýval. Zrekonstruován byl také objekt někdejší školy, nyní sídlo obecního úřadu, ve kterém bylo zřízeno mj. turistické informační centrum. Jiný objekt hospodářského dvora byl zrekonstruován na víceúčelový sál, využívaný nyní na sportovní, společenské a kulturní akce. 400.000 Kč stála oprava historické márnice. Pět minut po dvanácté vykoupila obec od soukromého majitele unikátní dřevěnou polygonální stodolu a zcela ji zrekonstruovala s rozpočtem 1,8 milionu Kč. Nyní je ve stodole malá zemědělská expozice. Na opravu další stodoly, tentokrát zděné s podzemní ledárnou, získala obec dotaci 700.000 Kč. 230.000 Kč stála oprava barokní zvonice. Bezplatným převodem získala obec od církve původně gotický kostel sv. Marka a postupně ho rekonstruuje. Vnější plášť a střecha jsou již hotové, na opravu čeká barokní interiér. V roce 2020 se místní úspěšně vzepřeli snahám o prodej zámku ve vlastnictví kraje do rukou pochybného investora. Nové vedení kraje následně odprodalo objekt zdevastovaného zámku za 3 miliony Kč obci. Ta nyní připravuje celkovou rekonstrukci. Jelikož těchobuzští myslí i na své starší spoluobčany, bude ve zrekonstruovaném objektu umístěn mimo jiné komunitní dům seniorů.

Drtivá část finančních prostředků investovaných obcí pochází z nejrůznějších dotačních titulů. Pro obec s ročními příjmy ve výši pouhých 2–3 milionů Kč je to holá nezbytnost. Za účelem získávání dotačních prostředků je Těchobuz členem sdružení několika obcí, které disponuje potřebným administrativním zázemím. „Většinu projektů si však píší stejně sám, už jsem se to za ta léta naučil,“ odpovídá starosta Hájek na náš dotaz a dodává: „Peníze nejsou problém, je to spíš obvyklá výmluva.“ Od pana starosty se také dozvídáme, že obec zrevitalizovala několik obecních rybníků a další zaniklé nově buduje. Snaží se tak přispět k zodpovědnému nakládání s vodou v krajině. Na náš dotaz, zda se dá v rybnících v létě koupat, získáváme nečekanou odpověď: „Samozřejmě. S rybáři u nás problémy už nejsou. Rybníky využívali neekologicky jednostranně, hlavně k intenzivnímu chovu kaprů. Vůbec nerespektovali jejich všestrannou krajinovou funkci. Tak jim obec vypověděla nájemní smlouvy.“

Z vyprávění a odpovědí na naše dotazy je zřejmé, že pan starosta Hájek je patřičně pyšný na vše, co se v obci podařilo. Zároveň nás však ubezpečuje, že stejně jako v jiných obcích panují i v Těchobuzi na rozvoj obce a obecní priority různé názory a zastupitelstvo v obci není jednobarevné. „Politika je správa věcí veřejných a kdo chce něco změnit, musí do politiky. A politická opozice? Ta je důležitá, protože nás šlechtí,“ shrnuje recept na úspěch starosta. Až se budete chtít na vlastní oči přesvědčit, že když se chce, opravdu leccos jde, zajedte si na výlet do malebné a opečované Těchobuzi. A když bude horko, nezapomeňte se osvěžit v některém z místních rybníků.

Tomáš Smělý

Zámek v Těchobuzi

Lidový betlém Naděždy Kotrčové

S manželi Kotrčovými z Velkých Popovic nejen o betlémech

Kdo se v čase adventním ocitne ve Velkých Popovicích u kostela, určitě nepřehlédne barevný, ladovsky laděný betlém, který je v podvečerních hodinách dokonce nasvícen. Jeho autorkou je Nadězda Kotrčová. Syn Roman Kotrč vystříhal všechny figurky z pozinkovaného plechu podle předlohy své maminky. Paní Nadězda Kotrčová, malířka, grafička a ilustrátorka, potom jednotlivé části pomalovala speciálními barvami na kov. Přístřešek a zvonici vyrobil umělecký řezbář Kamil Čelikovský, také z Velkých Popovic. Instalace jedinečného lidového betlému je vždy příjemným zahájením adventu. S manželi Kotrčovými si povídáme u šálku kávy nejen o betlému před kostelem. Před námi na stole stojí sestavený vystřihovací betlém, také od paní Kotrčové. Zapadající listopadové slunce barví oblohu nad pivovarem do nachových tónů a my začínáme rozhovor „od lesa“.

Paní Kotrčová, váš dům je plný obrázků a obrazů. Autorkou jste převážně vy?

Nadězda Kotrčová: Ano, mnoho prací je mých, ale i manželových, mnoho děl je darovaných přáteli výtvarníky, nebo našimi profesory. Najdete tu proto práce Vojtěcha Sedláčka, Otise Nováka a Jaroslava Kubičky. Studovali jsme s manželem oba na Střední odborné škole výtvarné na Hollarově náměstí v Praze.

František Kotrč: Absolvovali jsme v roce 1965 a téhož roku jsme měli první společnou výstavu obrazů. Našemu staršímu synovi Romanovi byly v té době 4 měsíce. „Hollarka“ byla moje druhá střední škola, studoval jsem ji po vojně, dálkově. Nadězda byla na denním studiu. Přesto jsme se seznámili. Nadězda byla mým modelem pro klauzurní práci – portrét. Studoval jsem u akademické sochařky Marie Uchytlové Kučové, autorky pomníku v Lidicích

a návrhu první československé koruny. Paní profesorka nám posléze byla i na svatbě. Od té doby tvoříme společně, nebo alespoň na dohled jeden druhému. Dálkově jsem vystudoval ještě Střední výtvarnou průmyslovou školu na Žižkově (1982) a potom v 80. letech jsem absolvoval kurs restaurátorství v Brně. Dnes, už v penzi, stále restauruji obrazy. S manželkou jsme pořádali společné výstavy obrazů, vyřezávaných plastik, šperků.

Máte opravdu široký záběr...

FK: Ano, „Hollarka“ nás připravila opravdu všestranně. Takové vybavení, jaké bylo už tehdy pro studenty k dispozici tam, bylo málokde. Hodně se dbalo na řemeslo. Osvojili jsme si opravdu všechny techniky uměleckých řemesel a umíme je používat dodnes.

Pocházíte z Velkých Popovic?

FK: Ne, ani jeden z nás. Ocitli jsme se tady náhodou, ale já tuto obec znám díky své práci projektanta. První střední škola, kterou jsem studoval, byla totiž stavební průmyslovka. Živil jsem se projektováním sportovních hal, tělocvičen, budov mateřských škol apod. Ve Velkých Popovicích jsem v 70. letech projektoval halu tělocvičny základní školy. Náš syn Roman, umělecký kovář, potom sháněl kovárnu a náhodou jsme objevili místní původní kovárnu. Kováře, který v ní kdysi pracoval, zastřelili nacisté na konci války. Takže jsme se synem nejprve dali do pořádku kovárnu a pak postupně budovali zázemí s galerií. Později syn tento dům koupil. My jsme sem za ním přišli zhruba před deseti lety z Malé Strany z Prahy.

Paní Kotrčová, lidový betlém, který vidáme u kostela, má „menšího bratříčka“ v podobě papírové vystřihovánky. Jak vznikl ten nápad?

NK: Papírový betlém má přes 50 figur. Vymýšlela a kreslila jsem ho 4 měsíce. Bývá každoročně k vidění na předvánočních výstavách betlémů v podzemí Betlémské kaple v Praze. V listopadu se výstava připraví, o adventu až do Tří králů tam pak vystavuje Spolek českých betlémářů, jehož jsme s manželem členy. Bývá to v duchu staročeských Vánoc. Pro tuto příležitost jsem i já vytvořila svůj betlém, ten papírový. Pan Lukavec, který výstavy betlémů organizuje, ho vydal a lidé si ho kupují jako vystřihovánku i u nás v galerii. Můj betlém je inspirovaný Josefem Ladou, ale nejen jím. Okouzlili nás také italské betlémy, jejichž velká výstava byla v 90. letech u Křížovníků u Karlova mostu. To byla nádhera!

Spolek českých betlémářů vznikl pod vedením Františka Valeny. Jeho betlém se vystavuje každoročně na náměstí Na Kampě pod Karlovým mostem. Hlavní figury – Marie, Josef a Jezulátko na slámě – jsou dřevěné. Spolek se schází 4× do roka v Josefské ulici, v budově gymnázia. Před Vánocemi můžeme ze třídy vyjít na balkon, z něhož je nádherný výhled na Malostranské náměstí. Tam si připijeme, popřejeme si Vánoce, rozloučíme se se starým rokem.

Stavíte si svůj betlém doma?

FK: Já jsem svůj keramický betlém teď odvezl do Ořechu do Muzea betlémů na vánoční výstavu. Nadin betlém stavíme někdy, letos asi ne. Kovářova kobyla chodí bosa. Ten, který tady vidíte sestavený, je připravený pro Domov seniorů v Malešicích. Hrál jsem si s ním 4 dny. Každá figurka je podlepená tvrdým kartonem a dřevěným párátkem.

S Ladovými žánrovými obrázky – zimními motivy betlémů, zvířátek v lese u krmelce a sáňkujících dětí – vyrostlo několik generací. Byl Josef Lada také vašim vzorem?

NK: Ladovy obrázky jsem obkreslovala už jako dítě. Miluji je, jejich zvláštní stylizaci. Dětem jsem kupovala knížky s Ladovými ilustracemi. Zanechal ve mně stopu. Jako dítě jsem měla za vzor kromě Lady i Mikoláše Alše. Obkreslovala jsem ho od 6. třídy, hlavně do památníků. Později jsem si vytvořila na škole svůj styl. To bylo nezbytné.

Stejně jako Lada i vy ilustrujete knihy. Specializujete se na knížky pro děti? Existuje publikace, kterou byste ráda ilustrovala?

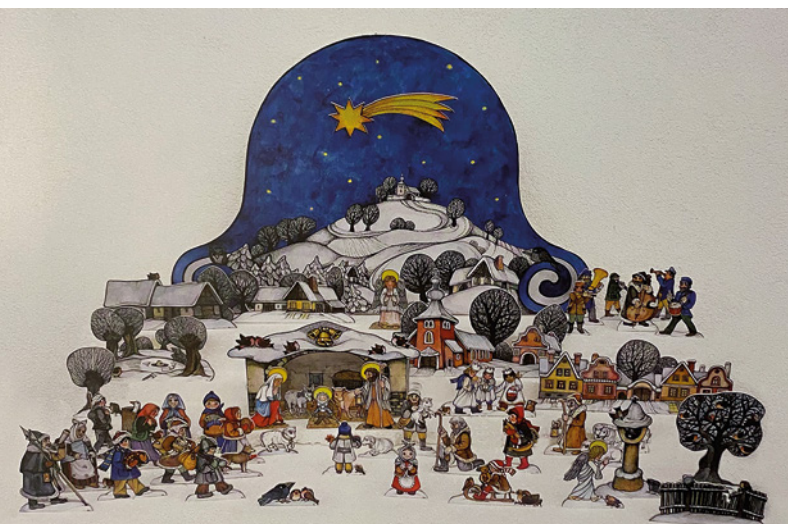
NK: První knížku pro děti *Komu sluší dlouhé uši* jsem ilustrovala v roce 1991, později v 90. letech *Pět českých pohádek*, dětská knížka *Šašek Hopsajda a jiné pohádky* s mými ilustracemi vyšla v r. 2019. Již 7 let ilustruji také detektivky, ke kterým jsem se dostala náhodou. Pro nakladatelství BRIO jsem ilustrovala publikaci *Příroda ve městě*, která vyšla i ve francouzské verzi pod názvem *Promenades en ville*. Tam jsem si vyzkoušela tzv. vědeckou ilustraci a byla jsem opět vděčná „Hollarce“ za dokonalé řemeslo, kterému mne naučila. Dále jsem vytvořila v letech 2010 až 2021 nástěnné kalendáře s námětem českomoravské vrchoviny. Ráda bych připomněla i svou tvorbu pro nadaci Světluška a konto Bariéry Nadace Charty 77.

Pokud jde o ilustrování knih, nemám žádné zvláštní přání. Měla jsem vždy hodně široký záběr, „vyřádila jsem se“ v různých výtvarných oborech, takže jsem spokojená. Pro děti jsem kromě knih vytvořila z kousků látek šité obrázky do MŠ v Litoměřicích, kde manžel projektoval interiér školky.

Častým motivem vašich obrázků je vesnická idyla. Jsou to přímo Velké Popovice?

NK: Pocházím z Ostravy, ale zamilovala jsem si manželovu rodnou vesnici Onšov v okrese Pelhřimov, kam jsme často jezdili.

FK: Nejkrásnější vesnice ve střední Evropě!

NK: Takových obrazů jsem hodně prodala. Od r. 1980 přes tři tisíce! Jsem jako výtvarnice hodně plodná.

Vraťme se k betlému, který krášlí veřejné prostranství u kostela Panny Marie Sněžné. Byla to vaše myšlenka?

NK: Náš syn Roman přišel s tím, že má zkušenost s organizací a instalací betlému na Kampě. Dohodli jsme se, že nám něco v centru Velkých Popovic chybí. Jsme všestranně založená umělecká rodina, takže mne syn motivoval k tomu, že jsem ho navrhla a vytvořila. Betlém těší hlavně děti, je u školy, každý den z něho mají radost. Pak přijdou k nám do galerie koupit mamince drobný dárek. Betlém tedy pomáhá kultivovat prostředí, probouzí u dětí lásku k tradicím, porozumění pro umění.

Nikdy mne nenapadlo, že betlém u kostela před školou je kovový. Jak dlouho trvala jeho výroba? A co technická stránka instalace?

FK: Bylo to na etapy, nejdřív Svatá rodina, pak tři králové, pak pastýři, ovečky, psi a další. Nosné konstrukce jsou vyrobeny z jeklů, které se zapíchnou do země. Přístřešek vytvořil pan Kamil Čelikovský z trámků a prken „co dům dal“. Vše vznikalo s nadšením a s radostí. Ledkové osvětlení večer vytváří tu správnou atmosféru vedle nasvíceného vánočního stromu.

Je tvorba lidových betlémů jediným společným projektem vás a vašeho manžela?

FK: Máme společných spoustu věcí, na realizacích jsem se vždy snažil, abychom dělali společně. Ten druhý z páru žije projektem prvního. Učili nás stejní profesori, proto jsme si s manželkou vzájemně kritiky i obdivovateli. V případě MŠ Litoměřice nebo Jilemnické boudy, kde jsem vytvořil projekt interiéru i stavební projekt, je Nadě autorkou umělecké výzdoby.

NK: Na Jilemnické boudě manžel např. navrhl pro interiér nízký stůl s nízkými židličkami pro děti. V té době naprosto převratná věc! Já jsem pro Jilemnickou boudu vytvořila výtvarné dílo *Krakonoš – pán hor*. Je na něm Zvědavá ulička v Jilemnici a nad ní letí Krakonoš s rozevlátým vousem. Představte si, že ho někdo ukradl ještě dříve, než bylo instalováno do nové Jilemnické boudy. Mrzí mne to. Bylo tam velké zlacené slunce, které zlatila dcera herečky Květy Fialové, Zuzanka. Ani vyfocené ho nemám, musím si ho vždy vybavit v paměti.

FK: Měli jsme také společnou výstavu např. v Muzeu policie na Karlově, v Třeboni, Košetcích, Táboře nebo v Chomutově. Náš syn Roman s námi občas vystavoval kresby a kované šperky a plastiky.

Krásně se doplňujete. Jste stále velmi činní a svěží. Jak to děláte?

FK: Výtvarník musí mít zázemí, někoho, kdo se postará o praktické věci a kdo má porozumění pro uskutečňování jeho uměleckých záměrů. A to jsem u nás já.

Oba: Stáří si nepřipouštíme, dokud můžeme, pracujeme.

Děkuji za rozhovor.

Michaela Valentová

Poznáním k dokonalosti – okénko do kamenické přírody, 2. díl Kronikáři času

Co je to věk a co je stáří? Kdo o sobě může říci, že pamatuje knížete Václava, Karla IV., nebo bělohorskou tragédii? Věk, to je doba, která je vymezena živým organismem, stáří, to je čas. Celý náš svět žije v čase. Dvousetletá želva je stará, stejně jako třicetiletý kůň nebo jednorocní motýl. Stoletá lípa má ještě čas, protože doba pro její existenci ještě zdaleka nebyla vyčerpána. Stromy jsou

zřejmě nejstaršími živými organismy na planetě.

Smrk ztepilý, kterému říkají Old Tjikko, si klidně roste v horách západního Švédska a cítí se dobře i ve svých 9.550 letech. Libanonským olivovníkům, tzv. Sestrám, je více než 6.800 let. Kalifornská borovice osinatá dostala ve věku 4846 let jméno Methuselah. Cypřiš patagonský zvaný Gran Abuelo v Chile oslavil výročí 3.640 let a sekvojovec obrovský z Kalifornie zvaný President se úspěšně dožívá zatím jen 3.200 let.

U nás tak staré stromy nemáme, přesto věk některých z nich je přinejmenším úctyhodný. Nejstarším stromem je patrně klokočovská lípa velkolistá s výškou 19 metrů a 9 metry v obvodu kmene. Její věk je 1.000 let a dobře si vzpomíná na krále Karla IV., který kolem ní v roce 1334 projížděl. Jen pár kilometrů od ní, v Jiřicích, roste již přes 700 let její mladší příbuzná, lípa malolistá. Na Českomoravské vrchovině se to prastarými stromy jen hemží, ale tato oblast není jediným územím se stromovými veterány. Nejstarším smrkem byl Král Šumavy, který se před několika lety zhroutil, plně jej však nahradil smrk ztepilý v Jeseníkách, kterému je 500 let. Jen kousek od Kladna, ve Stochově, si může každý prohlédnout více než 700 let starý Svatováclavský dub. Úžasná čísla.

Kamenice ve svém přístupu ke stromům pořád spí. A to i přes to, že o staré stromy zde nouze není. Zatímco v mnoha obcích nejen v Česku věnují stromům a jejich ochraně nemalou pozornost, Kamenice se takovým přístupem zatím pochlubit nemůže. Také proto je možné vidět velmi staré lípy na hrázi rybníka Křísov bez potřebné péče. Pro zdejší obecní úřad nikdy nebyl problém povolovat kácení často hodnotných a perspektivních stromů.

A jak to vlastně v Kamenici se stromy vypadá? Obec leží biograficky v oblasti, kterou přirozeně prezentují různé formy listnatých porostů. Přirozenými druhy jsou proto duby, habry, lípy, částečně i javory nebo hlohy. Ve vlhčích lokalitách patří k původním druhům olše, jasany a různé druhy vrb. Na zahradách nebo veřejných plochách pod správou obce však dominují druhy stromů, které jednak nejsou pro svou velikost do zastavěných částí vhodné, jednak patří mezi nepůvodní druhy, které není dobré podporovat. Proto je vidět téměř všude vrcholy smrků, douglasek nebo borovic. Nepadá z nich totiž listí, a proto si je lidé na svých zahradách s oblibou vysazují. Je to pohodlnost, nebo neznalost? Je-li problém shrabat na podzim opadané listí, je to smutné a sklíčující. Pokud lidé vysadili na zahradách jehličnany a nebylo to z pouhé pohodlnosti, pak lze hledat vysvětlení v neznalosti. Jen pro zajímavost: v Kamenici široce rozšířená douglaska tisolistá, která pochází ze severozápadní části USA, je považována za druhý nejmohtnější strom světa, hned za sekvojemi. V Kamenici jich je opravdu početně. Když takový jehličnan vyrostе do obřích rozměrů, začne se ho bát i ten, kdo ho zasadil. Končí to jeho pokácením. Pokud ale pokácíme všechny jehličnany rostoucí na zahradách místních obyvatel, bude zde postupně vznikat kamenická polopoušť.

Stromy jsou živé organizmy, které mají dokonalou paměť. Do své genetické databanky dokáží zapisovat období změn, které nastaly během jejich života. V genetické výbavě starých stromů naleznete období blahobytu, kdy byla země plná hodnotných živin a vláhy, ale také v ní odhalíte doby strádání, kdy zemi plundrovaly války, či uměle vyvolané krajinné změny. Dokonalost stromů lze pozorovat na jejich růstu, tvaru korun, které se formují vždy do optimálních pozic, ale také ve schopnosti komunikace mezi sebou. Ano, stromy se umí vzájemně dorozumívat. Přenos informací zprostředkovává mycelium hub (podhoubí) na bázi chemických reakcí uhlíkových a dusíkatých sloučenin. Zkušenosti tak předávají mateřské stromy (tzv. alfa-stromy) svým potomkům i dalším soukmenovcům prostřednictvím hub.

Explozi lidské populace na Zemi dnes čelí celá planetární příroda včetně stromů. Je proto velmi obtížné najít v této době zdravý strom, jehož věk přesahuje 80 let.

Snadné je strom pokácet a zasadit nový. Neskutečně těžké je však udržet jej při životě a zajistit mu zdravý růst. Nejhorší – na rozdíl od dob minulých – je zátěž, kterou jako lidé přírodě způsobujeme. Je trvalá a stále nabírá na intenzitě. Bez stromů zde nebude života. Udusíme se.

Projděte se lesem a poslouchejte, jak si stromy povídají... a nezapomeňte si vzít s sebou fotoaparát.

Text a foto: Šárka Šotolová

Kácení podle pravidel

Ke kácení dřevin rostoucích mimo les je každý vlastník pozemku povinen požádat obecní úřad o vydání povolení ke kácení. Jde o stromy, jejichž obvod, měřený ve 130 cm nad zemí, činí více než 80 cm, nebo o skupinu dřevin (mladé stromy a keře), jejichž plocha přesahuje 40 m². Výjimkou jsou ovocné stromy včetně ořešáků, pokud rostou na pozemcích zapsaných v katastru nemovitostí jako zahrada.

Úřad může žadateli o kácení stanovit odpovídající náhradní výsadbu za pokácené stromy. Podrobnosti si každý může dohledat v zákoně č. 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny a dále ve vyhlášce MŽP č. 189/2013 Sb., která uvádí veškeré podmínky pro kácení dřevin.

Ohlasy čtenářů

Do Kamenice, resp. Olešovic jezdím už více než 68 let, a tak myslím, že se k alespoň jedné zmíněné problematice mohu vyjádřit.

Dnes tam mám chatu po rodičích, na kterou jezdím od jara do podzimu, a děkuji Bohu, že tam mám jen rekreaci a ne trvalý pobyt se zaměstnáním v Praze. Díky tomu, že jsem v důchodu, mohu si volit čas odjezdu a příjezdu, abych se vyhnul neskutečným kolonám.

Ty totiž vznikly v důsledku rozhodování starostů a zastupitelstev nejen v Kamenici, ale prakticky po celé trase z Prahy. Peněz lační majitelé pozemků – především polí – ale i radnice prodávali jak šíleni v devadesátých letech parcely na domy a radnice je ochotně převáděly, možná stimulovány, z polí či luk na stavební pozemky, aniž by byla vyřešena otázka dopravy, bez toho, že by donutily developery k úpravám silnice. Ti jenom „vyrejšovali“ prachy (dům v Olešovicích stál v roce 1995 12 milionů) a zmizeli na Floridu.

Když se po staré Benešovské jezdilo do Brna, my jezdili na chatu autobusem s vlekem. Když byla aut možná ani ne

tak desetina, byla tato silnice kapacitně dostačující. Dnes je situace jiná, silnici nejen že nelze rozšířit, ale radnice neustále posunují tabule označující začátek a konec obce, takže se nepochybně dočkáme toho, že z Prahy do Kamenice budeme jezdit výlučně padesátkou. Pokud cyklisté, (potřebující se nutně nadýchat výfukových plynů, a proto nepoužívající k projížděkám lesní cesty a zapadlé okresky) vyslyší přání zelených blouznivců a nakoupí další kola, budeme v lepším případě jezdit dvacítkou.

A to nám říkají, že starostové budou dobře vést stát, protože se to naučili na obcích. No, potěš nás Bůh.

*Václav Kříž
Praha 4*

Pokaždé, když rybáři vypustí Štířinský rybník, najdeme na dně plno mrtvých škeblí, které se nestihly stáhnout do vody. Několik, snad živých, jsme s mými vnuky zachránili, ale těch mrtvých bylo opět mnohem víc. Bylo by asi dobré, pokusit se tyto živočichy nějak ochránit. Myslím, že je to téma k zamyšlení nejen pro majitele a provozovatele rybníků, ale i pro lidi ve spolecích a osadách.

Věra Brejšková

Prof. Ing. arch. Jiří rytíř von Stibral (1859–1939)

Jaký byl dvorní architekt rodiny Ringhofferů?

Se jménem architekta Jiřího Stibrala je v regionu Kamenicko a Velkopopovicko spojeno mnoho stavebních úprav stávajících objektů, ale také vznik hrobky majitelů zdejšího panství a smíchovské továrny, rodiny Ringhofferů, na Zaječím vrchu v Kamenici. Jiří Stibral pracoval pro Ringhoffery nejen jako designér salonních vagonů určených pro nejvyšší představitele tehdejších evropských států, ale také jako architekt, který pomáhal modernizovat jejich venkovská sídla a další stavby. Podle jeho návrhů proběhly postupně úpravy a přestavby zámků Kamenice, Štiřín a Lojovice, úprava fasády kostela Panny Marie Sněžné a fary ve Velkých Popovicích, přestavba kostela sv. Františka Serafinského v Kamenici, adaptace vily rodiny Ringhofferů v Olešovicích, myslivny na Ládví či domu vrchního sládky ve Velkých Popovicích.

Ringhofferové měli při volbě svého dvorního architekta šťastnou ruku. Jiří Stibral začal po ukončení studia na německé polytechnice v Praze (1881) poměrně záhy spolupracovat se smíchovskou vagónkou (1884–1912). Od roku 1886 začal vyučovat na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze ornamentální kresbu a deskriptivní geometrii. V letech 1897–1919 byl jejím ředitelem. Encyklopedie se o Jiřím Stibralovi zmiňují jako o architektovi, který tvořil převážně

v novorenesančním stylu. Vidíme to na zámku v Průhoncích, kam Stibrala pozval jeho tehdejší majitel, hrabě a poslanec Arnošt Emanuel Silva Tarouca. Ve stejném stylu je realizována budova Husova sboru v Dejvicích, kterou Stibral navrhl po 1. světové válce pro nově vzniklou Československou církev husitskou.

Stoupám po schodišti zasazeném ve svahu naproti michelské plynárně. Pode mnou je zastávka tramvaje a nade mnou se mezi větvemi napůl opadaných listnatých stromů vynořují obrysy vily, kterou navrhl Jiří Stibral. Branku mi odemyká jeho pravnucek Petr Stibral, charismatický umělec, který vyučuje sochařství a design na Střední uměleckoprůmyslové škole v Praze na Žižkově. Vejdeme do domu a než můj hostitel otevře starobylé dřevěné dveře svého bytu – ateliéru v prvním patře, mineme několik soch z jeho dílny. Za chvíli si už u velkého stolu v rozlehlé kuchyni povídáme u zeleného čaje, který majitel vily rozlévá z těžké keramické konvice, svého výrobku.

Jak se vám bydlí v domě po pradědovi? Asi by byl potěšen, že zastávka tramvaje je přímo u domu...

To je jeho zásluha! Tramvajová linka kdysi končila na zastávce Michelská. Pradědovi se podařilo prosadit, aby pokračovala dál. Měl na to páky (smích).

Praděd Jiří Stibral postavil tento dům na zelené louce pro svého bratra Karla, který byl za První republiky pěstitelem a obchodníkem s palmami. Ano, s palmami, slyšíte dobře (směje se). Asi pro sebe chtěl reprezentativní bydlení, jak to tehdy jeho společenské postavení vyžadovalo. V zahradě stál velký trojlodní skleník. Náklady na jeho vytápění byly obrovské. Za nějaký čas začala konkurence dovážet palmy z tropů, což se ukázalo jako levnější, a tak Karel Stibral posléze zkrachoval. Byl však podnikavý, takže se poté vrhl na výrobu sirek. Dole v domě proto byla po určitou dobu sírkárna. I tento pokus však skončil neslavně, a tak nakonec Jiří Stibral vilu od svého bratra odkoupil pro sebe.

K domu zpočátku patřil mnohem větší pozemek, ale v polovině 80. let 20. století se tehdejším mocipánům podařilo naši rodinu o polovinu jeho rozlohy připravit. Je vůbec div, že naše rodina tento dům pro sebe „uhájila“. Jako dítě si pamatuji, že rodiče už měli několikrát sbalené kufry, že dům opustíme. Vždycky ale zasáhla nějaká síla shůry a my jsme zůstali. V 50. letech byla obě patra vily příkazem národního výboru rozdělena příčkami na byty pro členy komunistické strany. Rodina mého děda zde sice bydlela dál, ale dělnická třída na ni nahlížela jako na „buržousty“. Po nějakém čase se hrany obrousily a soužití bylo snesitelné. Od roku 1958 je vila kulturní památkou. To nám hodně pomohlo. Ale interiéry už nejsou původní, utrpěly různými přestavbami. Jinak se tu bydlí skvěle, na jaře a v létě je to tu parádní, také díky zahradě, jež nás obklopuje. Musíte si ovšem odmyslet, že střechou zatéká a že jsou další problémy jako s každou starou stavbou, na jejíž udržování majitelé nemají peníze.

Umělecké geny se ve vaší rodině vyskytují v každé generaci, která následovala po architektu Jiřím Stibralovi?

Ne, zatím jsem to „slíznul“ jen já, zbytek rodiny je normální (smích). Děd Zdeněk Stibral byl inženýrem vodních děl. Byl to technický typ, i když výtvarné schopnosti měl. Můj otec byl zemědělský inženýr a s uměním neměl nic společného.

Jak silně vnímáte odkaz svého praděda? Ovlivňuje to vaši práci? Stejně jako on vyučujete na umělecké škole. Bydlíte ve vile, kde Jiří Stibral s rodinou žil.

Zcela jistě mě prostředí formovalo. Ačkoli moji rodiče k umění netíhli, vyrůstal jsem obklopen obrazy, které shromáždil praděd. Většinu z nich maloval, ale byly zde i skvělé kusy od jeho soupeřů. V pubertě jsem na půdě objevil zbytky jeho knihovny. Hlavně tam byly sborníky Volné směry a Zlatá Praha. Vše bylo věnováno umění, architektuře, literatuře a poezii. Tím vším jsem se moc rád probíral. V rodině se traduje, že praděd byl velmi tvrdý a přísný člověk k sobě i k druhým. Vždy si stál na svém, měl silné racio, empatie zřejmě mň. Toto nastavení se v rodině až na výjimky dědí. To, co s ním já, myslím, sdílím, je zájem o umění. Mám k jeho práci velký respekt. Podědil jsem po něm některé dispozice, ale pracuji po svém způsobu, jinak. To, co v jeho míře nemám a docela obdivuju, je, že se nebál dělat nepopulární rozhodnutí. Například když se stal rektorem UMPRUM, směřoval školu od řemesla k prolnutí s volným uměním, což bylo celkem revoluční a jistých kruzích dost nepopulární. Musel ustát slušný tlak.

Naplnuje vás hrdostí, když chodíte např. v Praze kolem budov, které váš praděd navrhl?

Hrdostí... Takto bych to neřekl. Spíš se na jeho práce dívám skrze vlastní profesní filtr. Některé domy jsou pro mě skvělé, jiné ne, některé části jsou zdařilé, jiné mň. Můj otec byl vždycky na rodinou historii hrdý. Já jsem se pokusil zbavit veškeré pozitivní či negativní zaujatosti, aby mi to nekalilo vlastní čisté vidění. Ale když se ptáte, tak jsem třeba „hrdej“, že praděd dokázal v Praze na nábreží postavit budovu První české zajišťovací banky, dnešního Goethe Institutu. To je parádní stavba.

Budova Husova sboru v Dejvicích je nádherná. Nebyl však tento styl v oné době (1923–1927) přece jen už překonaný?

Jiří Stibral ji navrhl, když mu bylo sedmdesát let. Ve vnitrobloku Husova sboru stojí jím navržený kostelík, čistý, architektonicky jasný objekt, který připomíná románský sloh.

Jistě, byla to doba nových stylů. Myslím ale, že takto otázka nestojí. Nevnímám automaticky nově přicházející styly, proudy v umění a architektuře jako lepší než ty předešlé. Nemyslím, že bychom

se stále posouvali k lepšímu jen pro to, že se posouváme v čase. Neolitické kresby v jeskyních nejsou horší, slabší nebo banálnější než baroko či renesance. Epochy umění nebo slohy jsou určité kulturní konzervy pohledu a prožívání dané doby a já bych je neporovnával prismaticem lepší, horší, překonaný atd. Pro mne existují jenom skvělé a méně skvělé věci napříč časem. Naopak si cením pradědovy konzistence. Nebyl to nějaký fluktuant, co potřebuje jít takzvaně z dobou. Něco si o architektuře a umění myslel a podle toho konal, třeba i navzdory novým a rychle se etablojícím architektonickým proudům 20. století.

Proč byla u nás ještě ve 20. letech 20. století taková poptávka po eklektickém stylu, když už se k životu draly nové, moderní směry, takové jako funkcionalismus, konstruktivismus?

Historismus je styl 19. století a jako každý sloh má svůj nástup, rozmach a setrvačnost. Setrvačnost také znamená, že se sloh povětšinou formalizuje a ideově vyprazdňuje. Navzdory tomu se v něm stále staví, investoři jsou na něj zvyklí, je totiž osvědčený. Málom který z investorů chce dělat revoluci. Jen hrstka vizionářů chce něco zcela nového, riskantního.

Proč se Jiří Stibral s funkcionalismem úplně minul?

Myslím, že praděd se k funkcionalismu nepřiklonil, protože nepřijal hlavní ideu tohoto směru, že na prvním místě je funkce. Nebylo mu to vlastní a nechtěl zřejmě „měnit kabát“ jen proto, že vál nový vítr. Na to byl příliš morálně konzistentní. Jeho estetické požadavky a vnímání byly prostě jiné. Snažil se, aby funkce stavby a estetika šly ruku v ruce. Kdyby na to ale přistoupil, myslím, že by používal funkcionalistické tvarosloví stejně bravurně jako to barokní či renesanční.

Husův sbor ve Wuchterlově ulici v Dejvicích

Jiří Stibral se příliš „nepotkal“ ani se secesí, na rozdíl od svého vrstevníka Alfonse Muchy (1860-1939). Odmítal ji?

Pražská secese je orientována ponejvíc na rakouskou secesi. Praděd se přikláněl spíše k italským vlivům, tíhl k odkazu antiky. Myslím, že si jel po svém. Používal ornament po svém. K proudu secese se plně nepřihlásil, ačkoli bych řekl, že mu to nebylo ani cizí. Sem tam secesní prvky použil.

Váš praděd se účastnil architektonické soutěže na halu Hlavního nádraží v Praze. Nakonec zvítězil Fantův návrh, dnes máme tedy v secesní budově nádraží krásnou Fantovu kavárnu. Byl Stibralův návrh hodně jiný?

Kdysi dávno jsem ten pradědův návrh viděl, ale nepamatuji si ho. Ale už to, že se Jiří Stibral dostal do nejužšího výběru s Kotěrou a Fantou, byl velký úspěch. To, že nevyhrál, už asi nebyla děsivá tragédie. Hodně záleží na tom, kdo sedí v komisi, v Čechách to bývá osobní. Tak to vždy bylo, je a bude...

Praděd prožil život velmi šťastný, naplněný profesním úspěchem. Dostalo se mu ocenění ze Světových výstav v Paříži a v St. Luis, kde získal stříbrnou a zlatou medaili. To znamená, že se kvalitou svých staveb dostal mezi tehdejší

světovou architektonickou elitu. Hlavní nádraží by byla jen pomyslná třešnička na dortu, ale nevím, jestli ho to nemrzelo.

Zajímavé přitom je, že Jiří Stibral vlastně architektem být nechtěl. Přál si být malířem, ale jeho otec, úspěšný hodinář, asi dost autoritativní typ, mu to zakázal. Malíř, to je chudoba... Studium architektury mu vlastně přikázal otec.

Věnoval se praděd potom ještě malbě?

Ano, současně s architekturou maloval po celý život akvarely. Byl přitom veliký detailista, což odpovídá i jeho vlastnostem v práci s architekturou. Mám spoustu skicáků s jeho kresebnými a akvarelovými poznámkami z cest. Je vidět, že si zaznamenává každý detail – od kliky u dveří po jakýkoli malý kousek románského ornamentu. Ze stipendijní cesty po Itálii měl povinnost posílat pravidelně nějaké dílo, které vytvořil, aby bylo jasné, že tam opravdu pracuje. Posílal do Čech akvarely a po návratu z nich uspořádal výstavu, bylo to asi 60 obrázků. Sklidil tehdy u kritiky obrovské ovace. Mám tady několik jeho akvarelů z cest, jsou perfektní. Je vidět, jak velkou míru talentu pro to měl.

Smysl pro detail podědil Jiří Stibral po otci, významném pražském hodinářském mistrovi?

Myslím, že je to tak. Přístup k umění Jiřího Stibrala je taková hodinářská práce.

Je ještě někde v naší vlasti místo s takovou koncentrací prací Jiřího Stibrala jako v Kamenici a okolí?

Myslím, že není. Kamenicko a Velkopopovicko jsou v tomto směru skutečně ojedinělé. Něco podobného je pak k vidění na Ukrajině ve městě Němirov, kde praděd pracoval pro kněžnu Ščerbátovovou, postavil pro ni palác na zelené louce. Ona ho pak doporučila svým přátelům, pro něž potom také úspěšně pracoval, a to i za hranicemi tehdejšího carského Ruska. Pak jsou ještě další místa s jeho architektonickými komplexy ve Slovinsku a v Rumunsku.

Obec Kamenice nyní získala do majetku hrobku rodu Ringhofferů, kterou Jiří Stibral projektoval v 80. letech 19. století. Hrobka dodnes překvapuje – prostorovou velkorysostí, nepřehláceností a jakousi lehkostí, ačkoliv je ze žulových bloků.

Ano, je to celé dobře pojaté včetně sezení, výhledu, slunce a zakomponování do krajiny. Jediná stavba pro tuto rodinu v Kamenici, kterou Stibral projektoval od základu. Vše ostatní byly přestavby. Myslím, že praděd měl v případě hrobky od investora úplně „volnou ruku“.

O Josefu Václavu Myslbekovi se lze dočíst, že byl komplikovaný, ne každý s ním dokázal najít společnou řeč. Je někde doloženo, jaká byla spolupráce a osobní vztah těchto dvou osobností?

Myslím, že se respektovali. Byli si v mnohém podobní. Oba byli velice tvrdí k sobě i k okolí, pracovití, vše naprosto podřídili své tvorbě. U obou se projevovaly asociální rysy chování. Myslbek se ke svým žákům někdy choval velmi hrubě, opravdu je nešetřil. O mém pradědovi se prý vyjadřoval slovy „dobrý architekt Stibral“. To byla od Myslbeka velká pochvala.

Děkuji za rozhovor.

Michaela Valentová

Restaurace Valnovka na Ládví

zve k posezení v příjemném prostředí u dobrého jídla
Otevřeno PO–NE od 10:00 do 22:00

Silvestr na Valnovce

Welcome drink
Teplý a studený raut
Hospodský kvíz
Tombola
Půlnoční ohňostroj
Půl lahve Prosecco na osobu

Vstupné 990 Kč/osoba.

Prosíme o rezervaci telefonicky 733 100 666, e-mailem info@hotelvalnovka.cz nebo osobně.

Zabijačka na Valnovce

Chcete ochutnat tradiční zabijačkové pochoutky?
Přijďte k nám na Valnovku 15. až 16. ledna 2022.
Budeme se na Vás těšit.

Prosíme o rezervaci telefonicky 733 100 666, e-mailem info@hotelvalnovka.cz nebo osobně.

Kulatý stůl

Příroda a životní prostředí v Kamenici

Území o rozloze 17 km² se dvěma zámky a zámeckými parky a s hrobkou rodu Ringhofferů. Tyto kulturní památky spojují cesty lemované alejemi staletých lip a stezky podél zcela ojedinělé kaskády rybníků. To je Kamenice, obec 20 km od Prahy se zhruba šesti a půl tisíci obyvateli, z nichž mnohé sem v 90. letech minulého století přilákala právě vidina bydlení v zeleni nedaleko Prahy. Příroda a bohatství jejích forem – rybníky a potoky, krajinné partie s lesy a loukami – byly a jsou tím, co dělá Kamenici Kamenicí.

Jak dosáhnout toho, aby příroda hrála na tomto území i nadále důležitou roli, aby se nestala přehlíženou popelkou? Především je třeba naučit se ji vnímat a dívat se na věci v souvislostech. Nejen o tom si povídáme u „kulatého stolu“ s Pavlem Šotolou, Martinem Otáhal, Janou Kohlovou, Miroslavem Vosátkou, Šárkou Šotolovou a Františkem Kalousem, výrobním ředitelem společnosti Líšno, a. s.

Co se vám vybaví, když slyšíte slovní spojení „příroda v Kamenici“? Čím je pro vás kamenická příroda unikátní?

Pavel Šotola (PŠ): Je to stále ještě krásná, místy panenská příroda, faktická přírodní brána do Posázaví, o jejíž zachování má smysl usilovat. V Kamenici je zatím, v porovnání s ostatními přípražskými oblastmi, nedílnou součástí obce.

Kamenice kromě nádherné flóry disponuje i významnou faunou, a to jak v parcích, podél kaskády rybníků na Kamenickém potoce, v oblastech niv a mokřadů, tak i v zástavbě obce. Slovní spojení „příroda v Kamenici“ pro mne znamená i zadání chránit a velmi uvážlivě hospodařit s přírodním bohatstvím obce a věnovat velkou péči územně plánovacím řešením v obci tak, aby příroda nebyla touto činností negativně dotčena.

Miroslav Vosátka (MV): Kamenice pro mě byla od začátku místem, které představovalo hranici mezi satelitními sídly Prahy, například Jesenicí, a venkovem s typickou vesnickou zástavbou

a vesnickým duchem. Podobných obcí je jistě více, některé byly však narušeny výstavbou skladových hal kolem dálnice. Kamenice už je venkov, její velkou část tvoří stará zástavba a vesnice je obklopena krásnými lesy hned z několika stran. Četné rybníky doplňují přírodní scenérii a nelze zapomenout na klenoty – cenný štiřínský zámecký park i zámecký park v Kamenici. Bohužel mnohé z těchto cenností bylo za posledních dvacet let nevratně poškozeno nebo i zničeno.

František Kalous (FK): Pro nás je příroda v Kamenici spjata s rybníky, na kterých naše společnost hospodaří posledních 30 let. Je třeba si uvědomit, že primární účel budování rybníků byl rybochovný a teprve v pozdějším období se začaly rozvíjet mimoprodukční funkce.

V současnosti jsou rybníky, v důsledku neustále se rozrůstající zástavby, již téměř v centru obce, a proto jsou méně vystavovány tlaku rybožravých predátorů. To je snad jediný pozitivní vliv současnosti na naše hospodaření.

Martin Otáhal (MO): Kdybych zavřel oči a měl bych říci, co si vybavím, bude to určitě Grybla s Panskou skálou, Vlčková, okolí „Mlejňáku“ či Markvartu a okolí Pišťtrajchu. Zajímavostí této obce je to, že u nás příroda v podstatě tvoří součást obce, což je v takto osídlené oblasti poměrně unikát, který je dle mého názoru potřeba zachovat. Máme zde spoustu krásných malých i větších potoků, mokřadů, tůňek, luk, remízků či lesíků, a to v přímém sousedství s obytnými zónami. Krásně to lze demonstrovat na přírodních pasážích mezi jednotlivými osadami. Jak známo, voda přitahuje živočichy, a díky tomu zde máme poměrně unikátní a bohatou skladbu živočichů. Proto bychom měli tuto přírodu v rozumné míře ochraňovat jak pro nás, tak pro budoucí generace.

Šárka Šotolová (ŠŠ): Příroda v Kamenici možná kdysi unikátní byla. Bohužel při posouzení současných přírodních poměrů v obci mi není zrovna dobře po těle. Soukromé zahrady vyplňují

zejména nevhodné jehličnaté druhy stromů, poslední zbytky volných ploch, které by potenciálně mohly sloužit pro přírodu, se prodávají za účelem jejich zastavení, na mnohých místech pak dochází k masivnímu kácení dřevin. Za nejcenější část považují kaskádu rybníků počínaje Štířským a konče Dvorským rybníkem. Je žalostné se každé jaro dívat na vypuštěné nádrže, ve kterých vyhasíná veškerý život. V rybnících přece nežijí jen ryby. Avšak nehledě na vypuštěné rybníky, sterilní plochy golfového hřiště, či zastavování dosud volných územních ploch existují v Kamenici zbytky přírodních prvků, které by při dobré vůli mohly sloužit jako základní kostra místních přírodních hodnot. Přírodu v Kamenici lze vnímat jako prvek, který zlepšuje faktor pohody života obyvatel. Příroda v obcích má charakter městské zeleně, jejíž funkcí je především tlumení hluchosti, filtrace a čištění ovzduší, produkce kyslíku a vytváření příznivých mikroklimatických podmínek, tedy zvlhčování vzduchu, poskytování stínu a další. Při soudobém trendu mám obavy, že Kamenice o tyto atributy pomalu přichází.

Kamenice má novou čističku odpadních vod s moderní technologií. Znamená to, že se zamezí výskytu sinic v rybnících a naše rybníky znovu budou ke koupání?

Jana Kohlová (JK): Aby byly naše rybníky znovu ke koupání, je můj dlouholetý sen. Sama jsem na koupání v přírodních rybnících vyrostla. Miluji plavání a dle mého názoru propojení sportu s pobytem přírodě je nejzdravější způsob rekreace. To zjistili i naši předci a všechny naše rybníky byly hojně využívány ke koupání. To bohužel dnes nejde. V tomto je asi nejdál Plzeň, která se dlouhá léta brání znečišťování povrchových vod vysokými pokutami, jakož i spoluprací s hydrobiologem, který navrhuje opatření ke zvýšení kvality vody – např. regulací množství chovaných ryb. Na Boleveckém rybníku běžně bývá průhlednost vody až do hloubky 3 m, proto se stal nejvyhledávanějším rybníkem ke koupání. Bolevecké rybníky mají dokonce své facebookové stránky, kde se dočtete vše o kvalitě vody, o vzácných rostlinách, které tam rostou, nebo jací mlži v nich žijí. Je to pro mne předobraz toho, jak bychom mohli v Kamenici žít v souladu s přírodou a zlepšit kvalitu vody v rybnících.

MV: Před lety jsem se účastnil projektu revitalizace vodních ploch, rybníků, toků, nádrží pro pitnou vodu a monitoring výskytu sinic byl jedním z hlavních cílů projektu. Tenkrát mi kolega, který je jedním z největších světových expertů na sinice, říkal, že microcystiny, které produkují některé sinice, jsou na stejném seznamu toxických látek jako anthrax (sněť slezinna, používaná jako biologická zbraň), jsou tedy opravdu velmi nebezpečné nejen pro ryby a další vodní živočichy, ale i pro lidi. Proto se musí jejich obsah monitorovat v povrchových vodách a hlídat i v pitné vodě. Výskyt sinic ve všech rybnících v Kamenici je zvláště v teplejších obdobích katastrofální. Vždy mne překvapovalo, že toto nikdo neřeší. Lidé se dokonce v některých rybnících v létě koupou a netuší, jak vysoký je obsah sinic ve vodě. Dnes již existují k přírodě šetrné postupy jak sinice omezovat. V prvé řadě je třeba zamezit navyšování koncentrace dusíku a fosforu v povrchových vodách například zrušením vyústění odpadů nebo přikrmování ryb.

FK: Nevíme, na jakém principu nová ČOV pracuje, ale pokud je zařazen terciální stupeň na separaci fosforu, tak kvalitativní parametry vody na přítoku by měly být určitě lepší, a tudíž by se mohl obsah sinic snížit.

Obecně, voda z ČOV je sice z velké části vyčištěná, ale obsahuje již biologicky mineralizované látky, které některé vodní organismy, zejména zooplankton (který plní čisticí funkci ve vodě), nejsou schopny zcela zpracovat. Naproti tomu tyto látky jsou zdrojem potravy pro fytoplankton, který se rychle rozmnožuje, a tím se narušuje biologická rovnováha mezi zooplanktonem a fytoplanktonem.

Když nebyly ČOV, tak se látky, které se dostaly do rybníka, rozkládaly postupně. V minulosti se totiž do rybníků aplikovalo velké množství organických živin (např. hnůj apod.) a přesto kvalita vody (čistota) byla lepší než dnes. Bylo to dáno správným poměrem živin na rozdíl od současnosti.

Na kvalitě vody se samozřejmě projevuje i neustále rostoucí počet obyvatel a také nárůst sedimentu v rybnících. A přikrmování ryb je to poslední, co má vliv na tvorbu sinic. I rybí obsádky nejsou výrazně vyšší.

Je totiž velmi jednoduché poukazovat na to, že za vše mohou rybáři. Současný způsob hospodaření na rybnících je už tak sešněrovaný neustálými omezeními a nařízeními jak ze stran úřadů, tak různých „zelených“ skupin, že je na hraně ekonomické rentability. Každý ví nejlépe, jak co máme dělat, jaké máme mít povinnosti. Ale odpovědnost a náklady nechávají jen na nás.

ŠŠ: Rybníky v Kamenici by neměly sloužit ke koupání a rekreaci, a to z několika důvodů. Především s vybudováním přírodního koupaliště by musel souhlasit jejich vlastník. Technické a hygienické předpisy jsou natolik náročné a složité, že realizace takového přírodního koupaliště by snížila biologickou hodnotu rybníka. Navíc by šlo o poměrně nákladnou a technicky náročnou investici.

Rybníky slouží k chovu ryb a měly by být koncipované a provozované tak, aby kromě produkčních a ekonomických stimulů plnily úlohu funkčních biotopů, které by koncentrovaly charakteristickou flóru a faunu. Rybníky musí nahrazovat prostředí, které jsme v minulosti přírodě vzali násilnými změnami vodohospodářských poměrů a přeměnami přírodního prostředí na umělou kulturní krajinu s výrazně sníženou biodiverzitou. Snad každý již zaznamenal křik odborníků, že je pro náš život nanejvýš důležité zadržovat vodu v krajině. Rybníky jsou jedním z hlavních řešení. Stále totiž platí a nadále platit bude, že život lidí bude záviset na úrovni a kvalitě přírodních poměrů. Je proto v našem zájmu, aby druhová rozmanitost rostlin a živočichů byla co nejvyšší. Rybníky v tomto smyslu sehrávají jednu z hlavních rolí.

Lidská sídla a čistota vody jsou dva pojmy, které nebývají v souladu. Víme, že některé osady v Kamenici nejsou dosud odkanalizovány. Víme i to, jaká je čistota vody v kamenických rybnících?

FK: Kvalitu vody pravidelně monitorujeme, ale naše možnosti, jak ji ovlivnit, jsou bohužel minimální. V současné době kvalita vody splňuje požadavky dané nařízením vlády pro povrchové vody. Velký vliv na kvalitu vody mají čističky odpadních vod, častější rozmary počasí, chcete-li klimatické změny (sucho vs. povodně), rostoucí počet obyvatel a jejich chování, výstavba, jakož i nevhodné hospodaření v krajině apod. Stačí se podívat, jak vypadá voda v rybnících po trochu silnějším dešti. Nebo

naopak, když jsou sucha, co do rybníků přitéká. Ale copak my můžeme za to, co se do rybníka dostane? Nechť si odpoví každý sám.

MO: Nic takového jako podrobnou analýzu kvality vody v rybnících či v dalších vodních plochách (potůčky, tůně a studánky) na území obce jsem bohužel zatím neviděl. Jediné měření, o kterém vím, soukromě provádí Strojmetal na Hamerském rybníku, ale data z tohoto měření nemám k dispozici.

Je velká škoda, že na území obce neprobíhá pravidelné měření kvality vody, ani kontinuální měření. Vzhledem k velikosti naší obce by bylo pravidelné měření kvality vody velice vhodné. Každá změna kvality vody je totiž výborným ukazatelem znečištění v obci. Pomocí pravidelných a podrobných rozborů pak lze snáze lokalizovat zdroje znečištění nejen vody, ale i půdy v jejím okolí. Osobně na to marně upozorňuji od té doby, co jsem v zastupitelstvu.

Možná bych šel ještě dále a nechal bych periodicky analyzovat také sedimenty z našich rybníků. Z rozboru sedimentů lze totiž získat data o dlouhodobém znečišťování přírody. Takovýto monitoring probíhá na různých místech v ČR, zejména na velkých tocích. Dlouhodobý monitoring by nám dal do rukou argumenty a důkazy pro vyjednávání se znečišťovateli bez rozdílu, zda jde o zahrádkáře, obyvatele, živočišnou výrobu či průmyslovou výrobu.

Je jasné, že by to nebylo zadarmo. Je proto třeba zvážit všechna pro a proti, stejně jako rozsah testování vod. Samozřejmě veškerá taková měření by bylo potřeba provádět v součinnosti s majiteli vodních toků, což by ovšem mělo být i v jejich zájmu.

Na rybnících u nás žijí kachny, volavky, občas labuť, letos v listopadu se objevilo dokonce hejno racků. Zjara se ozývají žáby. Je něco z živočišné říše, co zůstává našemu zraku a sluchu skryto?

ŠŠ: V důsledku hospodaření na zdejších rybnících velmi výrazně klesla jejich biologická hodnota. Živočišné druhy, které jsou svými vývojovými fázemi na vodním prostředí rybníků závislé, až na několik výjimek, ve vodě už dnes nenajdete. Týká se to především bezobratlých živočichů, tedy měkkýšů či vodního hmyzu, který je důležitou složkou místní fauny a nezastupitelnou

Ing. Jana Kohlová

- Autorizovaná krajinářská architektka
- Členka Zastupitelstva obce Kamenice
- Spoluzakladatelka a členka spolku Kamenicko

Ing. František Kalous

- Absolvent Agronomické fakulty České zemědělské university v Praze
- Od r. 1998 pracuje ve společnosti Lišno a.s. – rybářská, zemědělská a lesní výroba,
- Aktuálně na pozici ředitele výroby

potravní základnou pro obratlovce (obojživelníky, ptáky). Situaci by nesporně zlepšila změna způsobu nakládání s rybníky v celé soustavě, zejména omezení umělého krmení rybích obsádek a dále dlouhotrvající a časté vypouštění rybníků v době aktivního života jejich obyvatel, především v jarním období, kdy se většina živočišných druhů rozmnožuje.

FK: Rybníky na Kamenicku jsou rybníky hospodářskými. Vypouštění rybníků je dáno chovným cyklem na daném rybníku. Současně je upravováno manipulačním řádem a rozhodnutím o nakládání s vodami, které stanoví pravidla pro manipulaci a vypouštění vody. Tyto dokumenty schvalují příslušné úřady (mj. odbor ochrany životního prostředí). Pokud jde o jarní výlovy, tak ty probíhají vždy do začátku rozmnožovacího cyklu obojživelníků, a tím pádem zásadně nenarušují jejich výskyt.

Co se týče způsobu chovu, je jistě možné přejít z dnešního polointenzivního chovu na plně extenzivní, což by mělo vliv na zlepšení kvality vody. Nicméně je třeba k tomu dodat, že to někdo bude muset zaplatit.

V Kamenici zasahují krajinné partie do zástavby. Příroda a člověk jsou tu v těsném kontaktu. Která místa považujete za nejceněnější? Je vůbec žádoucí a nutné je chránit? Často slýcháme, že příroda si poradí...

JK: Bohužel příroda si sama neporadí. Právě proto, že zde máme zástavbu v těsném dotyku s přírodními plochami, dochází zde permanentně k zánikům dalších hodnotných biotopů. Nejhorším příkladem z poslední doby je např. zničení krajinářsky velmi hodnotného území pod Višňovkou v Těptíně. Solitérní staré duby rostoucí mezi velkými balvany byly vykáceny, balvany vytrhány a celé území bylo zplanýrováno – již se zde pasou krávy. A státní správa nemá dostatek důkazů, že zde nebylo nic protiprávně vykonáno či poškozeno. Pouze nařídí viníkovi koupit 15 stromů. Nic víc!

ŠŠ: Za důležité a cenné považuji všechny lokality v Kamenici, kde se koncentruje větší množství rostlinných a živočišných druhů. Například rybník Křisov a přilehlý mokřad, vlhké nivy podél Kamenického potoka a všechny souvislé porosty lesního typu s přirozenou skladbou dřevin. Nezanedbatelný je samozřejmě park kolem zámku Štířín se starými, často doupnými stromy. Kamenici obývá řada zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, jejichž ochrana vyplývá ze zákona. Zároveň v Kamenici existuje další kategorie – územní ochrana prostřednictvím významných krajinných prvků – vodních toků, jejich údolních niv, rybníků a lesů. Nešvarem se stává oplocování volné krajiny. Takové zásahy zamezují přirozenému šíření živočišných druhů a celkově omezují prostupnost krajiny. Oplocení větších ploch může orgán ochrany přírody nepovolit, případně upravit tak, aby byla zachována kontinuita krajiny.

JK: V Kamenici máme poměrně málo vzácných druhů rostlin. O to více bychom je měli chránit. Orchideje zde dlouhodobě mapuje Muzeum Říčany. Bohužel je zde zaznamenán obrovský úbytek orchidejí, z většiny evidovaných lokalit již vymizely úplně, zejména z důvodu zániku vhodných životních podmínek a nulového managementu. Obdobný příběh je se sibiřskými kosatci. Nedávno byl zjištěn jejich výskyt na stavebních pozemcích v Těptíně. Jelikož se jedná o chráněný druh, náš spolek zažádal oficiální cestou, aby bylo provedeno odborné

Ing. Pavel Šotola

- Absolvent elektro a jaderného inženýrství
- Pracoval v řízení investiční výstavby jaderných elektráren v ČR i ve světě
- Člen Spolku pro ochranu přírody, krajiny a udržitelného rozvoje Kamenice – Štířín, z. s.

Ing. Martin Otáhal, Ph.D.

- Absolvent Fakulty strojní ČVUT
- Akademický pracovník na Fakultě biomedicínského inženýrství ČVUT
- Člen Zastupitelstva obce Kamenice

zmapování a navrženo přemístění (tzv. transfer) na vhodnější lokalitu. Státní správa ani naše samospráva nepodnikly vůbec nic a pozemky byly urychleně zastavěny. Dostali jsme jen dopis, že legislativně je tento druh dostatečně chráněn.

A co dělat pro ochranu? Všimát si bedlivě věcí kolem sebe a nezůstávat lhostejní. Nejvíce poškozených přírodních lokalit v Kamenici je v důsledku špatné péče a nevhodných navážek v nivách potoků.

Když se řekne SEA, mnozí pořádně nevědí, co to znamená, pro další je to nutné byrokratické zlo, zbytečnost. K čemu je? Je zpracovaná i pro Kamenici?

PŠ: SEA (Strategic Environmental Assessment – Posouzení vlivu na životní prostředí) by měla být nedílnou součástí jakékoli významnější změny územního plánu s dopadem do přírody. SEA by měla na základě detailní znalosti území obce a jejího přírodního bohatství realisticky – a spíše konzervativně – posoudit dopad územně plánovacích činností obce na zachování a rozvoj přírody. To, jestli se má zpracovat SEA, většinou určuje krajský úřad nebo Ministerstvo životního prostředí ČR.

Bohužel se stalo nepsaným pravidlem nejen v obci, ale v celé ČR, že SEA je pojímána jako formální analýza, která, když už je nařízená, tak se „nějak a někým vyrobí“, ale málokoho zajímá její obsah. Výsledkem je potom vyhodnocení dopadů územně-plánovacích činností obce na životní prostředí, které neodpovídá realitě, nereflkuje skladbu fauny a flóry v lokalitě.

To je i případ Kamenice. V současnosti existuje SEA pouze částečná, pokrývající jen některé změny územního plánu, a to ještě se závažnými chybami.

MV: Existuje jeden velmi účinný nástroj, který, pokud je důsledně využíván, je schopný zamezit mnohým nevhodným (sice v dobré víře činěným, ale bohužel amatérským) zásahům do přírody a krajiny. Nazývá se krajinářská studie, která posoudí to, co je v krajině hodno ochrany, jaké zásahy jsou potřebné, nebo naopak nevhodné. Taková studie zahrnuje komplexní analýzu krajiny, zpracovává koncepci péče

a rozvoje krajiny, stanovuje cíle zlepšování dosavadního stavu, včetně ochrany hodnot krajiny, a krajinářskou koncepci zastavěného a nezastavěného katastrálního území. Krajinářská studie kromě toho posuzuje optimalizaci hydrologického režimu celého území, prostupnost a obytnost krajiny a navrhuje koncepci ochrany, péče a dalšího rozvoje prvků historických a kulturních hodnot. Pouze takováto studie, která určí zásady hospodaření v území s cílem zachování trvale udržitelného rozvoje krajiny a podpory biodiverzity území, může být základem pro integraci předpokládaných vlivů územního plánu na udržitelný rozvoj krajiny. V obci, kde se investiční záměry takovouto studií neřídí, dochází nutně k devastaci krajiny a přírodních hodnot. Jednoduše řečeno, pokud chci například podnikat a nebýt z těch, kteří se neohlíží na devastaci přírodních zdrojů, tak si nutně musím stanovit mantinely pro své podnikání tak, aby kvůli mé firmě nedocházelo k nevratným škodám přírody. Krajinářská studie je jistým nezávislým a odborně vytvořeným mantinelem pro jakékoli vedení obce určujícím to, co lze a co již nelze akceptovat při realizacích v rámci územního plánu.

O bohatství živočišných a rostlinných druhů v Kamenici uměl krásně vyprávět pan profesor Jan Buchar. Téma živé přírody zpracované profesorem Bucharem najdeme v knize Kamenice v proměnách věků, vydané v r. 2010 k 50. výročí vzniku obce Kamenice. Jen pavouků prý žije na území Kamenice 320 zjištěných druhů (str. 48)! Naopak nezmaří, druh zahavců, kteří žili hojně v Hamerském rybníce, se prý po zvýšení počtu obyvatel Kamenice a nedokonalém čištění odpadních vod z tohoto rybníka úplně vytratili (str. 57). A to by podle názvu měli vydržet všechno!

Sleduje nyní někdo systematicky, jak se mění a vyvíjí skladba fauny a flóry v přírodě v okolí Kamenice? Kterí živočichové jsou indikátory čistoty prostředí?

MV: Pan profesor Buchar byl můj učitel na Přírodovědecké fakultě UK. Byl to moc hodný pán a všichni u něho chtěli dělat zkoušku. Měli jsme tenkrát na výběr mezi bezobratlými, které přednášel a zkoušel on, a obratlovci, které zkoušel jeho mnohem přísnější kolega. (Já jsem tenkrát šel na obratlovce a zkoušku jsem musel opakovat, protože jsem nepoznal lebku klokana.)

Nicméně na otázku, zda se někdo zabývá faunou či flórou Kamenice, musím odpovědět, že v současnosti o nikom takovém nevím. Je to určitě škoda. Dříve bývalo běžnější, že každá taková oblast měla svého lokálního přírodopytce. Dnes je doba jiná a mnoho vědy se dělá v laboratořích. Mezi vědci je čím dál méně terénních taxonomů, tedy těch, kteří skutečně poznají jednotlivé druhy rostlin či živočichů.

ŠŠ: Pokud je mi známo, tak v Kamenici ani jejím okolí neprobíhají žádná sledování vývoje zdejších biocenóz. V nálezové databance AOPK ČR (Agentura ochrany přírody a krajiny – pozn. red.) je údajů o zdejší flóře a fauně minimálně.

Pan profesor Buchar uvádí, že v letech 1978–1983 registroval v Kamenici každoročně výskyt více než sta ptačích druhů (str. 48). Nerozlišoval však, zda u nás hnízdí, či nikoliv. Bylo by zajímavé vědět, kolik druhů ptáků zde máme nyní.

Jak náročné by bylo provést systematický průzkum přírody v Kamenici?

ŠŠ: Stav přírodních poměrů lze hodnotit různými způsoby:

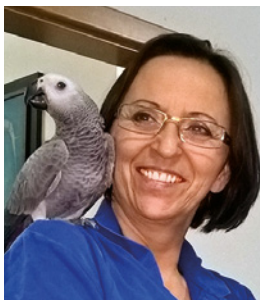
- Inventarizačním průzkumem, při kterém jsou zaznamenávány druhy rostlin a živočichů, které byly nalezeny v rámci průzkumu.
- Biologickou analýzou, která kromě inventarizace druhů zkoumá jejich populační dynamiku a vitalitu, ale i jejich poměrové stavy a vazby vnitrodruhově i mezidruhově a v závislosti na typu krajiny a jejím antropogenním zatížení.
- Prostřednictvím bioindikačních druhů nebo jejich vyšších taxonomických jednotek (např. významným indikátorem čistoty vody jsou larvy mloků, indikátorem čistoty ovzduší jsou některé druhy lišejníků). Tento způsob vyžaduje vysokou specializovanost a je náročný na dílčí odborné osoby.

Pro účely zjištění biologických hodnot Kamenice bohatě postačí provedení inventarizačních průzkumů zaměřených na stěžejní přírodní lokality v obci a jejím okolí. Tyto průzkumy se doporučuje opakovat ve 3–5letých periodách. V nedávné době byl proveden inventarizační průzkum rybníka Křísov a přilehlého mokřadu.

Jak vidíte budoucnost přírody v Kamenici?

PŠ: Jsem nezdolný optimista. Věřím a snažím se sám i v rámci našeho spolku dělat kroky, které mají šanci změnit pohled na zacházení s přírodou na území obce a zachovat ji pro budoucnost v co nejlepší kondici.

MV: Věřím, že příroda a její stav je pro většinu lidí zásadní životní hodnotou a doufám, že se to v budoucnu bude mnohem výrazněji odrážet v rozhodování volených zastupitelů obce. Přál bych si, aby se to, co lze ještě zachovat z přírodních zdrojů nebo i vylepšit na přírodním bohatství Kamenicka, stalo jedním z hlavních motivů fungování těch, kteří nás na obci budou zastupovat.

Šárka Šotolová

- Absolventka střední průmyslové školy stavební s dlouholetou praxí ve stavebnictví (projektant, investiční technik, stavbyvedoucí, privatizace družstevních bytů)
- Od roku 2007 majitelka realitní kanceláře
- Spoluzakladatelka a členka Spolku pro ochranu přírody, krajiny a trvale udržitelného rozvoje Kamenice – Štířín, z. s.

Prof. RNDr. Miroslav Vosátka, CSc.

- Absolvent Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy
- Vědecký pracovník Botanického ústavu Akademie věd ČR v Průhoních
- Bývalý ředitel Botanického ústavu AV ČR a Průhonického parku
- Přednáší na PřF UK v Praze, Masarykovy university v Brně, Univerzity Coimbra, Univerzity Porto a dalších zahraničních pracovištích.

JK: Před několika lety jsem napsala do místního zpravodaje článek, že obraz krajiny je obrazem naší společnosti. Toto platí pro Kamenici čím dál víc. Ve spolku Kamenicko jsme došli k závěru, že společnost je třeba informovat, spojovat a iniciovat. Proto sázíme s lidmi stromy, uklízíme černé skládky, zachraňujeme studánky a snažíme se ochránit vše hodnotné, co je v našich silách. Zároveň organizujeme vlastivědné a geologické procházky a od příštího roku plánujeme sérii přírodovědných vycházek. Doufáme, že když místní lidé budou mít větší povědomí o tom, co je třeba chránit, tak má příroda v Kamenici budoucnost.

FK: Toť otázka. Nemáme skleněnou kouli. Nicméně již dnes vidíme velký tlak na nadřazenost ochrany životního prostředí nad rybníčním hospodařením. Takže budoucnost přírody nejen v Kamenici se bude ubírat asi tímto směrem. Tlak na „Green deal“ bude růst.

Na druhou stranu je potřeba říci, kdo to všechno zaplatí, protože to bude stát spoustu peněz. Očekávat, že to bude platit vlastník či provozovatel ze „svého“, je mimo realitu. Už dnes na to nemá prostředky. Pokud má převládat mimoprodukční funkce rybníka, tak to musí být kompenzováno z veřejných peněz, neboť se jedná o veřejnou službu. Tedy, že to půjde z kapes lidí. To si každý musí uvědomit.

MO: Myslím, že to s přírodou v Kamenici není špatné, ale rozhodně se nedá říci, že není co zlepšovat. Bylo by krásné, kdyby se ještě více prohloubil onen prostup přírody obcí, abychom si uvědomili, jaké výhody toto propojení má. Podpora prostupu přírody obcí by nám mohla pomoci k řešení takových problémů, jako je např. zadržování vody v krajině či snižování uhlíkové stopy. K tomu je ovšem nutné opřít se o odborné studie, najít kompromis mezi rozvojem obce a rozvojem přírody a nastavit dlouhodobě udržitelný rozvoj obce.

ŠŠ: Pokud se nezmění přístup vedení obce, jejích obyvatel i subjektů hospodařících na území obce, nebude se stav kvalitativně zlepšovat.

Závěrem citujeme slova pana profesora Jana Buchara:
„... Zdaleka neúplný výčet pozoruhodných druhů svědčí o dobrých předpokladech pro uchování důstojných přírodních poměrů i pro další generaci našich občanů. To vše však vyžaduje dobrou vůli a ukázněnost všech zdejších obyvatel. Nutno mít na paměti skutečnost, že velké množství existujících organismů v přírodě, nekonečný počet jejich vzájemných vztahů, utvářel od pradávna prostředí, které umožnilo vznik i existenci člověka. To je dosti pádný důvod, abychom si toto prostředí náležitě opečovávali. V opačném případě nás mohou čekat nesnáze, jaké vznikly při nadvládě sinic v rybnících, kde se pamětníci ještě bez nesnází koupali.“

(V. Hartvichová, J. Pišna (edd.) Kamenice v proměnách věků, 2010, OÚ Kamenice, str. 76)

Jabloňová alej Leopoldiny Ringhofferové

Začátkem listopadu jsme dobrovolnický, za účasti 27 lidí z celé Kamenice, vysadili 20 jabloní, z nichž vzniklo dlouho zamýšlené stromořadí, které lemuje starou obecní cestu od Všedobrovic směrem ke Štířinským studánkám. Finance na doplnění aleje spolek Kamenicko získal za podpory Nadace rozvoje občanské společnosti z programu Plzeňského prazdroje Kozel lidem. Díky výsadbě se někteří kameničtí obyvatelé seznámili s tímto krásným koutem Kamenicka. Pro jiné to naopak bylo místo dobře známé, protože už s námi obnovovali zarostlou obecní cestu od Štířinských studánek směrem na Petříkov. Děkujeme všem, kteří přišli pomoci. Zvláštní poděkování patří OÚ Kamenice za organizační podporu, panu Žilíkovi za technickou pomoc, Standovi Hajduškovi a Honzovi Jedličkovi za logistickou podporu a Marušce Čekalové za jablečný koláč, který pro nás upekla nad ránem, aby byl čerstvý. Za spolek Kamenicko napekla Majka Hajdušková. Špekáčky pečené na ohýnku, který si vzal na starost Jirka Vinkler, chutnaly po práci skvěle. Vážíme si práce všech, kteří nás v tom nenechali. Doufáme, že jsme se neviděli na tomto místě naposled, protože ty stromky nás ještě budou potřebovat!

Děkujeme všem, kteří podpořili vznik tohoto čísla. Pokud se Vám náš časopis líbí, můžete nám přispět na vydání dalších čísel. Číslo účtu pro případné dary 2801133793/2010. Na žádost obratem vystavíme darovací smlouvu.